

FOLKLOR U RADU S DJECOM RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Ugrin, Karmen

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:715905>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

FOLKLOR U RADU S DJECOM RANE I PREDŠKOLSKE
DOBI

KARMEN UGRIN

Split, 2023.

Odsjek: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Plesni izraz u dječjem vrtiću

FOLKLOR U RADU S DJECOM RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Student:

Karmen Ugrin

Mentor:

Dr. sc. Dodi Malada

Split, srpanj 2023.

Sadržaj

Sažetak	1
Summary	2
1. Uvod.....	3
2. Folklor.....	4
3. Plesne zone	5
3.1. Panonska zona.....	6
3.2. Jadranska zona	7
3.3. Alpska zona	8
3.4. Dinarska zona.....	9
4. Dječji folklor	10
5. Dječje folklorno stvaralaštvo	11
5. 1. Brojalice	11
5. 2. Uspavanke	13
5. 3. Igre s pjevanjem.....	14
5. 4. Dječje pjesme	17
5. 5. Folklorni plesovi	18
6. Struktura folklornih plesova	20
7. Dječja narodna nošnja.....	21
8. Folklor u dječjem vrtiću	24
8.1. Izbor folklornih sadržaja primjerenih djeci predškolske dobi	24
8.2. Primjena folklornih sadržaja u radu s djecom predškolske dobi	25
9. Uloga odgajatelja	26
10. Zaključak	27
11. Literatura	28

Sažetak

Folklorna baština predstavlja dragocjen izvor inspiracije za razvoj mašte, kreativnosti i socijalnih vještina djece u ranom i predškolskom uzrastu. Kroz folklorne igre, pjesme i plesove djeca se upoznaju s vlastitim kulturnim identitetom, stječu osjećaj pripadnosti zajednici i razvijaju svijest o različitostima među ljudima. U radu s djecom u rane i predškolske dobi, važno je provoditi raznolike folklorne aktivnosti koje su prilagođene njihovoj dobi i individualnim razvojnim potrebama. Igrom, plesom i pjevanjem djeca se aktivno uključuju u istraživanje i otkrivanje folklorne baštine, potičući njihovu kreativnost, imaginaciju i emocionalni razvoj. Folklor predstavlja vrijedan resurs u radu s djecom rane i predškolske dobi. Sudjelovanjem u folkloru, djeca se povezuju s vlastitom kulturom, razvijaju motoričke, jezične i socijalne vještine te stječu poštovanje i razumijevanje prema drugim kulturama. Integracija folklorne baštine u rad s djecom može pružiti bogato i zanimljivo iskustvo koje potiče cjelovit razvoj djeteta. U ovom procesu, odgajatelji imaju važnu ulogu. Oni trebaju biti podrška i vodstvo, potičući djecu na aktivno sudjelovanje u folklornim aktivnostima, istraživanje i stvaranje. Odgajatelji trebaju prepoznati važnost folklorne baštine i njezinu ulogu u dječjem razvoju te osigurati da djeca dožive i cijene bogatstvo kulturnih tradicija.

Ključne riječi: folklor, folklorni plesovi, djeca, odgajatelj, tradicija

Summary

Folklore heritage represents a precious source of inspiration for fostering imagination, creativity, and social skills in children at an early and preschool age. Through folk games, songs, and dances, children become familiar with their own cultural identity, gain a sense of belonging to a community, and develop an awareness of diversity among people. When working with children in early and preschool age, it is important to implement diverse folklore activities that are adapted to their age and individual developmental needs. Through play, dance, and singing, children actively engage in exploring and discovering folk heritage, stimulating their creativity, imagination, and emotional development. Folklore represents a valuable resource in working with young children. By participating in folklore, children connect with their own culture, develop motor, language, and social skills, and gain respect and understanding for other cultures. Integrating folk heritage into working with children can provide a rich and engaging experience that fosters holistic child development. In this process, educators play a crucial role. They should provide support and guidance, encouraging children to actively participate in folk activities, explore, and create. Educators need to recognize the importance of folk heritage and its role in children's development, ensuring that children experience and appreciate the richness of cultural traditions.

Keywords: folklore, folk dances, children, preschool teacher, tradition

1. Uvod

Folklor predstavlja bogatu baštinu tradicije i kulture naroda, koja obuhvaća raznolike običaje, pjesme i plesove. Njegova važnost i uloga u radu s djecom rane i predškolske dobi su neizmjenjivo važni jer pružaju vrijedan kontekst za njihov razvoj i odgoj. Kroz folklor, djeca imaju priliku upoznati vlastitu kulturnu baštinu, istraživati tradicionalne vrijednosti i usvajati socijalne, emocionalne i motoričke vještine. Rad s djecom temeljen na folkloru pruža brojne prednosti i koristi. On omogućuje djeci da razviju svoj identitet i osjećaj pripadnosti određenoj zajednici. Sudjelovanjem u folklornim aktivnostima, djeca se povezuju s tradicijom svog naroda i stvaraju veze s prošlim generacijama. To im pomaže u razumijevanju vlastite kulture i nasljeđa te razvija njihovu svijest o kulturnoj raznolikosti. Folklor pruža djetetu mogućnost da se izrazi na kreativan način. Pjesme, plesovi i igre folklorne tradicije pružaju prostor za dječju maštu, spontanost i individualnost. Plesom i pokretom djeca mogu izraziti svoje emocije, razviti motoričke sposobnosti, poboljšati koordinaciju i ravnotežu te usvojiti osnovne ritma i glazbe. Osim toga potiče socijalne interakcije i suradnju među djecom. Djeca se uče dijeliti uloge, usklađivati pokrete i surađivati s drugima, što jača njihove socijalne vještine i razumijevanje timskog rada. Nadalje, folklor predstavlja izvor zabave i radosti za djecu. Sudjelovanje u tradicionalnim igrama i plesovima donosi djetetu veselje i zadovoljstvo, potiče na aktivno sudjelovanje, razvija pozitivan stav prema vlastitoj kulturi i stvara sjećanja koja će nositi cijeli život. Integracija folklorne tradicije u odgojno-obrazovni proces pruža jedinstvenu priliku za sveobuhvatan razvoj djeteta, potičući njegovu kreativnost, emocionalnu inteligenciju, motoričke sposobnosti i socijalnu interakciju. Putem folklor, djeca upijaju vrijednosti vlastite kulture i postaju svjesni bogatstva raznolikosti koja nas okružuje. Uloga odgajatelja u radu s djecom rane i predškolske dobi u kontekstu folklor je iznimno važna. Oni su ključni vodiči i podrška u otkrivanju i istraživanju folklornog svijeta. Također, odgajatelji su odgovorni za odabir prigodnih folklornih sadržaja, osmišljavanje aktivnosti i organiziranje nastupa, što im omogućuje da razvijaju dječju kreativnost i samopouzdanje. U ovom radu prikazat će se različiti aspekti folklorne baštine u radu s djecom rane i predškolske dobi, s posebnim osvrtom na dječje folklorno stvaralaštvo i ulogu odgajatelja. Istaknut će se načini na koje se folklor može primijeniti u radu s djecom, koje su prednosti sudjelovanja u folklornim aktivnostima te kako te aktivnosti doprinose cjelovitom razvoju djece.

2. Folklor

Prilikom razmatranja definicije folklor, bitno je prvo istaknuti razliku i povezanost između pojmova tradicija i folklor. Tradicija, prema Hrvatskoj enciklopediji (2021), potječe od latinske riječi „traditio“, što znači predaja ili predavanje. Tradicija je način prenošenja običaja, vjerovanja, normi i vrijednosti s jedne generacije na drugu, odnosno s koljena na koljeno. Može se ostvariti putem usmenog predavanja, pisanja ili primjene u praksi.

Folklor, s druge strane, riječ je koja potječe od engleskog izraza „folk“, što znači narod ili puk te riječi „lore“, koja se odnosi na nauk ili znanje. Prema Hrvatskoj enciklopediji (2021), folklor se definira kao stvaralaštvo koje je utemeljeno na tradiciji određene kulturne zajednice. Ono se prenosi usmenim putem, oponašanjem ili na druge načine te predstavlja način izražavanja kulturnog i socijalnog identiteta zajednice.

U svijetu postoji mnogo različitih zemalja, a svaka od njih njeguje i iskazuje svoju jedinstvenost putem vlastitog folklor. Njime se prikazuje povijest i tradicija svake pojedine zemlje, koristeći elemente kao što su ples, glazba, književnost, ritmovi i likovna umjetnost.

Hrvatski folklor je iznimno raznolik i poseban zbog bogatstva svojih elemenata, uključujući ples, glazbu i običaje koji prevladavaju u različitim regijama. Svaka regija ima svoju jedinstvenost, bilo plesnih koraka, vokalne interpretacije, običaja, tradicionalnih instrumenata ili karakterističnih narodnih nošnji specifičnih za tu regiju. Zahvaljujući raznim kulturno-umjetničkim društvima, folklor u Hrvatskoj je sačuvan. Takva zajednička nastojanja očuvanja hrvatske tradicije i kulture, koja uključuju sve generacije, vrlo su važna. Stoga je od iznimnog značaja potrebno aktivno uključiti što više mladih ljudi u folklor kako bi se osiguralo da povijest i tradicija Hrvatske opstanu na kulturnoj i umjetničkoj razini (Zbornica, 2006-2019).

3. Plesne zone

Hrvatska se ističe obiljem različitih folklornih tradicija koja je rezultat bogate povijesti, društvenih interakcija, vjerskih, gospodarskih i drugih utjecaja. Istražujući različite plesove i uspoređujući njihove karakteristike, Ivančan (1971) je tragao za zajedničkim elementima koji bi omogućili definiranje njihovog zajedničkog nazivnika. Kako je istraživanje napredovalo, postajalo je sve očitije da se granice plesnih područja podudaraju s granicama koje je Milovan Gavazzi naveo u svojim etnografskim zonama za područje Hrvatske (Ivančan, 1971). Stoga je danas prihvaćena podjela Hrvatske na četiri plesne zone:

1. Panonska
2. Alpska
3. Jadranska
4. Dinarska

Svaka od njih se ističe svojim karakterističnim elementima u glazbi i plesu koji ih čine prepoznatljivima.

3.1. Panonska zona

Područje istočno od Zagreba i sjeverno od rijeke Save obuhvaćeno je panonskom plesnom zonom (Ivančan, 1971). Plesovi panonske zone se izvode u manjem ili većem zbijenom, zatvorenom kolu. Plesači su čvrsto vezani križno naprijed ili natrag. U plesovima panonske plesne zone karakteristično je da se kola kreću u smjeru kazaljke na satu. Stilska posebnost ovih plesova su drmanja, što su intenzivni vertikalni titraji koji se mogu izvoditi s različitom oštrinom. Plesovi se izvode uz pratnju pjesme, ili ponekad kombinirano uz pratnju pjesme i glazbe. Pjesme koje su se izvodile najčešće unutar kola najčešće su bile improvizirane s tematikom seoskih dogodovština. U kolu su se također izvodile i poskočice. Govoreći o glazbenoj pratnji panonsku plesnu zonu karakteriziraju trzajući instrumenti, gunjci, dvojnice, dude i gajde (Srhoj i Miletić, 2000).

Slika 1. Panonska zona

Preuzeto s <http://www.hrvatskifolklor.net/php/folklornezone.php>

3.2. Jadranska zona

Jadranska plesna zona obuhvaća područje otoka i uskog obalnog pojasa, s izuzetkom Zadra i zadarskih otoka čiji plesovi pripadaju dinarskoj plesnoj zoni, te Istre i Kvarnera čiji plesovi dijele mnoge karakteristike s alpskom plesnom zonom (Ivančan, 1971). Plesovi koji se izvode su pretežno parovni. Često se izvodi ples u dvije nasuprotne linije, s ženama u jednoj liniji, a muškarcima u drugoj. Plesači imaju mogućnost kretanja jedan prema drugom ili plesanja na mjestu. Važno je napomenuti da se parovi kreću suprotno od smjera kazaljke na satu. Česta je i istaknuta uloga jednog plesača. Stilske osobine plesova u ovoj zoni obuhvaćaju prebiranje nogama, žive vrtnje, elegantan hod s profinjenim trokoracima te naglašene udarce. Plesovi su često praćeni mijehom, diplama, mandolinskim sastavom, lijericom ili lirom te velikim i malim sopilama (Srhoj i Miletić, 2000).

Slika 2. Jadranska zona

Preuzeto s <http://www.hrvatskifolklor.net/php/folklornezone.php>

3.3. Alpska zona

Područje alpske plesne zone obuhvaća regije Istre, dijela Gorskog Kotara, Prigorja, Hrvatskog Zagorja, te djelomično Međimurja, Podravine, Posavine, Moslavine i Turopolja (Ivančan, 1971). U plesovima alpske plesne zone često se koristi formacija u parovima koji su jednako raspoređeni u krugu. Parovi se kreću u suprotnom smjeru od kazaljke na satu, dok pojedini parovi okreću u smjeru kazaljke na satu. Tradicionalni glazbeni instrumenti koji prate ove plesove uključuju mijeh, sopile, svirale, šurle i gunjce (Srhoj i Miletić, 2000).

Slika 3. Alpska zona

Preuzeto s <http://www.hrvatskifolklor.net/php/folklornezone.php>

3.4. Dinarska zona

Dinarskom plesnom zonom obuhvaćeno je područje Dalmatinske zagore, Like, okolicu Zadra i zadarske otoke (Ivančan, 1971). Plesovi se izvode u zatvorenom ili otvorenom kolu. Kola se kreću u smjeru kazaljke na satu, ali i suprotno. Plesači se obično drže za spuštene ruke. U plesovima se često mogu uočiti visoki i dinamični poskoci i skokovi. Plesovi dinarske plesne zone najčešće se izvode bez glazbene pratnje tzv. nijema kola (Srhoj i Miletić, 2000).

Slika 4. Dinarska zona

Preuzeto s <http://www.hrvatskifolklor.net/php/folklornezone.php>

4. Dječji folklor

Dječje tradicijsko stvaralaštvo obuhvaća sve važne elemente usmenog nasljeđa. Generacijama, prenošeno s koljena na koljeno, sačuvalo je mnoge stare običaje (Knežević, 2010). Dječji folklor u Hrvatskoj još uvijek nedovoljno je istražen i nedostaje mu sustavna znanstvena obrada. Također, iznimno je oskudno zastupljeno u postojećoj folklorističkoj literaturi (Knežević, 2010).

Knežević (2010) tvrdi kako je naš narod oduvijek težio prenijeti djeci, kao budućim nositeljima svoje jedinstvenosti i kulturne baštine, "život i običaje" njihovog vlastitog, ali i prethodnih naraštaja. S tim se slaže i Malek (2018) tvrdeći kako su djeca aktivni dionici zajednice i čine važnu ulogu te je stoga važno da se već od najranije dobi educiraju o vlastitoj tradiciji i kulturnoj baštini koju su naslijedili od svojih predaka.

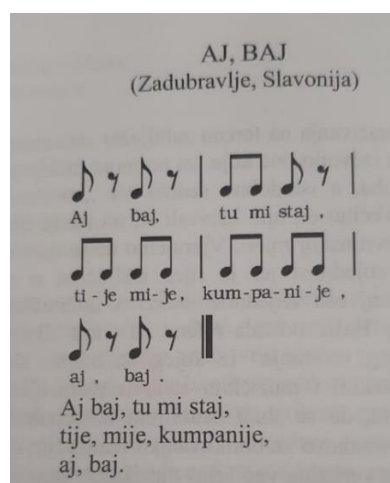
U području dječjeg folklor nalaze se različiti oblici izražavanja kao što su brojalice, rugalice, uspavanke, igre, dječje pjesme i kola. Također, folklornim aktivnostima mogu se pridodati i običaji tijekom blagdana u kojima su uključena sama djeca, kao i nošnje i oprema koje su karakteristične za određenu kulturu. Knežević (2010) navodi primjer u kojima su se u dječjem svijetu očuvali običaji koji su davno pali u zaborav (dječje igre), kao i igre koje su zanemarene od strane odraslih (igre biranja na svadbama). Dio tih predaja i motiva, naglašava Knežević (2010), potječe iz stvaralaštva odraslih namijenjenog djeci kao što su uspavanke, brzalice, pjesme, dok su neke kreacije rezultat dječje inspiracije poput brojalica, književnosti, rukotvorstva, glume i igre. Također, vrlo je zastupljena građa koju djeca nauče u školi, koju su prilagodila svojem govoru, melodiji i ritmu svoga kraja u slobodnom vremenu. Neovisno o njihovom porijeklu, sva ta građa pripada dječjem stvaralaštvu jer su je djeca prihvatila, preoblikovala i čuvala. (Knežević, 2010).

5. Dječje folklorno stvaralaštvo

Dječje folklorno stvaralaštvo predstavlja obilje, raznolikost i izvornost dječjeg stvaralaštva koje se dotiče različitih znanstvenih disciplina poput etnologije, etnomuzikologije, folkloristike, lingvistike, antropologije, književnosti i drugih (Knežević, 2002). U dječje folklorno stvaralaštvo ubrajaju se uspavanke, brojalice, dječje pjesme, dječje igre s pjevanjem i folklorni plesovi.

5. 1. Brojalice

Šulentić Begić (2015) definira brojalice kao plod dječje mašte, čije tekstove stvaralački smišljaju sama djeca. Iako nam se tekstovi brojalice ponekad čine potpuno besmislenima, oni zapravo sadrže osnovnu ritmičku strukturu koja je univerzalna među djecom diljem svijeta. Gospodnetić (2015), s druge strane, ističe kako je brojalice oblik ritmičkog izraza koji najčešće stvaraju djeca kako bi se razbrojala. Iako ne sadrži melodiju i harmoniju, brojalice se smatra vrstom glazbe zbog svog ritma, glazbenog oblika i drugih karakterističnih elemenata. Jedna od specifičnosti brojalice je naglašavanje posljednjeg sloga, što djeci omogućuje odabir određene osobe ili stvari. Djeca ih najčešće koriste u igri kako bi odredile tko će obavljati različite uloge poput žmirenja, lovljenja, bacanja lopte ili pokretanja igre. Mikulić, Prskalo i Runjić (2007) navode kako je brojalice najfleksibilniji alat koji omogućuje oblikovanje i ostvarivanje djetetove mašte i želja koje su usko povezane s glazbom. Shodno navedenom Knežević (2010) sugerira da se prepusti djeci da sami izraze brojalice prema vlastitom osjećaju metra i ritma.

Slika 5. Brojalica „Aj, baj“ (Slavonija)

Preuzeto: Knežević, 2010

EKETE, BEKETE
(Zaton, Dalmacija)

E - ke - te, be - ke - te, cin, cin, be,
a - ber. fa - ber. do - mi ne.
I - ku, pi - ku, ša - ru pi - ku,
buf.

Ekete, bekete, cin, cin, be,
aber, faber, domine.
Iku, piku, šaru piku,
buf.

Slika 6. Brojalica „Ekete, bekete“ (Dalmacija)

Preuzeto: Knežević, 2010

5. 2. Uspavanke

Prema Knežević (2010) uspavanke predstavljaju iznimno vrijedan dio stvaralaštva namijenjenog djeci, koji se odlikuje jednostavnim melodijskim i književnim oblicima prilagođenim dječjem svijetu. Te pjesme su prožete narodnim duhom i osjećajima jer je ljubav prema djetetu oduvijek poticala najiskrenije emocije. Uspavanke su te emocije izražavale s nježnošću, blagosti i toplinom. Djeca su često uspješno pamtila ove melodije i kasnije su ih koristila u odrasloj dobi u istim prigodama. One su obuhvatne tradicionalne pjesme koje odražavaju sve aspekte tradicijske kulture. Prenose usmenom predajom i sadrže glazbene i jezične osobine koje su specifične za određeno područje (Knežević, 2010).

SANAK IDE UZ ULICU
(Šibenik, Dalmacija)

Zapisao: F. Ku

Andante agitato ♩ = 84
mf

Sa - nak i - de uz u - li - cu,
vo - di I - vu za ru - či - cu.

Sanak ide uz ulicu, vodi Ivu za ručicu.	Jere valja malo spati, tvojoj majci uraniti.
Ajde Ivo, ajde, dušo, Ajde, Ivo, da spavamo!	Svoje drago pohoditi, sina Ivu milovati.
Hoće tvoja majka spati, te iz krila tebe zvati.	Sanak Ivu prevario te do zore boravio.

Slika 7. Uspavanka „Sanak ide uz ulicu“ (Dalmacija)

Preuzeto: Knežević, 2010

5. 3. Igre s pjevanjem

Igre s pjevanjem predstavljaju zanimljiv, raznolik i brojan način izražavanja kreativnosti kod djece. Ove igre su obično složenije u strukturi i sadržaju u usporedbi s drugim igrama te su stoga češće bile dio života starije djece. U prošlosti su takve igre najčešće igrale djevojčice, dok se tek u novije vrijeme dječaci počinju uključivati. Takve igre najčešće su se igrale u trenucima kada bi se mogao okupiti veći broj djece, kao što su slobodno vrijeme prije ili poslije škole, tijekom blagdana i drugih posebnih prigoda (Knežević, 2010).

Svi sudionici morali su se pridržavati pravila igre te istovremeno izražavati pjesmom i pokretom na određenom prostoru. Igre su se izvodile bez pratećih instrumenata, koristeći se samo dječjim vokalnim izvođenjem (Šulentić Begić, 2015). U skupnim igrama, djeca su morala pratiti ritam pjesme i sadržaj igre, što je donekle ograničavalo njihovu individualnost, ali ih poticalo na jednakost. Igre imitacijskog karaktera poticale su kako individualno tako i grupno stvaralaštvo, koje se najčešće izražavalo pokretom i različitim pretvorbama (Knežević, 2010).

Tijekom izvođenja igara s pjevanjem, djeca istovremeno pjevaju, izvode pokrete i korake, kreću se u prostoru, te svoju osobnost ulažu u zajedništvo, pridržavajući se pravila igre. Prema Kneževiću (2012), takvim igrama, djeca razvijaju raznoliki skup glazbenih, društvenih i estetskih vrijednosti.

Igre s pjevanjem u dječjem stvaralaštvu mogu se razvrstati prema različitim sadržajima, uključujući igre biranja, igre pogađanja, igre oponašanja, igre pokreta i igre improvizacije. Mnoge od tih igara djeca su naučila u školi, ali su ih isto tako s veseljem i samoinicijativno koristila u svoje slobodno vrijeme. Zbog toga danas imamo iste igre u različitim jezičnim i melodijama varijantama (Knežević, 2010).

ČORO, ČORO

„Čoro, čoro, slušaj sada

Kako pjeva naša mlada.

Hajd' pogodi ko je to,

Pa ćeš ići na mjesto.

Hajd' pogodi ko je to,

Pa ćeš ići na mjesto.“

U ovoj igri može sudjelovati neograničen broj djece. Djeca se postavljaju u krug i međusobno odabiru jedno dijete koje će biti "čora". "Čori" se poveže rupcem ili maramicom preko očiju te se postavi usred kruga. Nakon što djeca završe pjevati pjesmu, "čora" kreće od jednog do drugog djeteta i pokušava pipajući po glavi ili tijelu pogoditi tko je. Ako uspije, oni mijenjaju mjesta; ako ne uspije, nastavlja dalje pogađati (Knežević, 2010).

Snimio: G. Knežević
Transkribirao: D. Varga

Čo-ro, čo-ro, slu-šaj sa-da ka-ko pje-va na-ša mla-da.
Hajd' po-go-di ko je to, pa ćeš i-ći na mje-sto.

Slika 8. Igra s pjevanjem „Anđeli“ (Dalmacija)

Preuzeto: Knežević, 2010

KAPIJO, KAPIJO

„Kapijo, kapijo,

Otvori vrata,

Da prolete

Tri goluba zlatna.

Ponedjeljak, utorak,

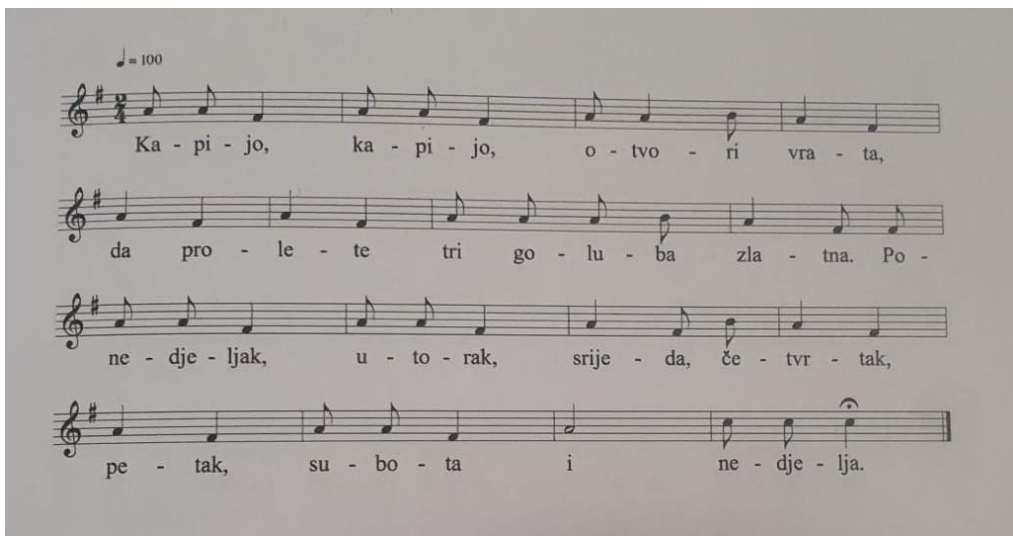
Srijeda, četvrtak,

Petak, subota,

I nedjelja.“

Djeca međusobno odabiru par koji će držati "kapiju", tj. podignute ruke iznad glava. Ta dva djeteta se dogovore o nazivima koje će preuzeti, kao što su ptica, ribica, cvijet, pčela i slično,

te obavijeste ostalu djecu. Ostala djeca se formiraju u kolonu, stavljajući ruke na ramena djeteta ispred sebe, i započinju trčanje ispod podignutih ruku parova uz pjevanje. Na riječ "nedjelja", djeca u parovima spuste ruke oko djeteta koje se u tom trenutku našlo ispod njihovih ruku, a djeca u koloni se zaustave. Jedno od djece u paru upita "ulovljeno" dijete što će biti. Kada se dijete odluči i izgovori svoj odabir, kao što je ribica, stane iza djeteta koje je preuzelo taj naziv. Igra se nastavlja dok se sva djeca ne podijele u dvije kolone, a zatim se čvrsto obuhvate oko pojasa i započnu pokušavati prevući jedno drugo na svoju stranu. Koja kolona uspije povući drugu na svoju stranu postaje pobjednikom (Knežević, 2012).

Slika 9. Igra s pjevanjem „Kapijo, kapijo“ (Dalmacija)

Preuzeto: Knežević, 2012

5. 4. Dječje pjesme

Većina pjesama koje su namijenjene djeci, ističe Knežević (2010) savršeno odražava njihov način percipiranja svijeta, u kojem logika često ustupa mjesto improvizaciji i mašti. Djeca pristupaju stvarnosti bez predrasuda i ograničenja, ispunjena nespontanom kreativnom energijom. U tradicionalnim dječjim pjesmama tvrdi Knežević (2010) zadržana su lokalna narječja, stari običaji i obredi te stvaralaštvo djece i odraslih u određenom prostoru i vremenu. Bilješke o dječjim pjesmicama pokazuju da su djeca pjevala o ljudima, životinjama koje su bile domaće ili divlje, pticama, cvijeću, predmetima koji su bili prisutni u njihovom okruženju, kao i o raznim pojavama koje odražavaju njihovu dječju naivnost i spontanost. Stoga dječje narodne pjesme redovito prenose veselu i živahnu atmosferu te jednostavne ritmičko-melodijske vrijednosti. Isto kao i kod igara s pjevanjem, Knežević (2010) naglašava važnost prilagođenosti pjesama dječjoj dobi u smislu njihovog opsega, teksta i stila.

PADA KIŠA, UBI MIŠA
(Karlovac)

Zapisao: F. K.

Larghetto $\text{♩} = 60$
mf

Pa - da ki - ša, u - bi mi - ša;
do - dem ja, u - bim dva;
do - deš ti, u - biš tri;
do - de on, u - bi c'je-li ba - ta - ljon.

Pada kiša, ubi miša;
Dođem ja, ubim dva;
Dođeš ti, ubiš tri;
Dođe on, ubi cijeli bataljon.

Dođe stari, pa ih hari;
Dođe sluga, pa ih struga;
Dođe dikla, pa ih piklja;
Dođu gosti, svim je mišje meso dosti.

Slika 10. Pjesma „Pada kiša, ubi miša“ (Karlovac)

Preuzeto: Knežević, 2010

5. 5. Folklorni plesovi

Ples predstavlja usklađeno kretanje tijela u prostoru i spada u područje kreativnog izražavanja. Narodni plesovi, često poznati kao folklor, su tradicionalni plesovi ruralnih zajednica. Oni prikazuju povijesne, društveno-ekonomske i kulturne karakteristike specifičnih regija i zajednica (Vitez, 2016). „Narodni plesovi su prvi oblici plesa, sastavni su dio običaja i obreda i ispunjavaju različite funkcije u kulturi i životu čovjeka i društva uopće. Prenosili su se s generacije na generaciju, tako da čine iznimno važnu kulturnu baštinu svakoga društva.“ (Šumanović i sur., 2005; 42). Knežević (2005) ističe kako je narodni ples nastao kao prirodna potreba čovjeka na psihofizičkoj, sociološkoj i estetskoj razini, te da je oblikovan kolektivnom svijesću ljudi iz određenog kraja. Narodni ples dobiva svoju vrijednost kao nacionalno i umjetničko blago zbog svoje autentičnosti, originalnosti, duhovnosti i estetičnosti. On se određuje kroz svoju strukturu, stil i kontekst izvedbe (Knežević, 2005).

Struktura narodnog plesa odnosi se na korake, pokret, prostor te plesni prihvati i plesni rukohvati. Stil plesa predstavlja kombinaciju prirodnih i stečenih oblika pokreta koje čine plesni pokret. Baš kao što je govorno narječje, stil plesa obuhvaća karakteristike koje su specifične za određeno područje. Na primjer, obični trokorak, koji se izvodi diljem Hrvatske, pokazuje značajne stilističke razlike koje ga čine prepoznatljivim u svakom pojedinom području. Dok se kontekst narodnog plesa odnosi na ono što čini izvedbu prirodno okruženje, sudionici i promatrači (Knežević, 2005).

Kolo je neprepoznatljiviji narodni ples koji ima različite varijacije ovisno o prigodi. Ono simbolizira slogu i međusobno zajedništvo. Kola su različita u ovisnosti o području i načinu plesanja, kao i o kraju Hrvatske. Stoga postoje različite varijacije kola ovisno o regiji, kao što su slavonsko, vrličko, ličko, vuzmeno, šokačko, bunjevačko, posavsko, momačko, svadbena, slamarsko, krivo, ražanačko, gluvo, čučavo, šetano, kolo poskočica i mnoge druge. Tijekom različitih proslava i blagdana, djeca su često uživala u plesanju dječjeg kola, ali ne zajedno s odraslima, jer su ih stariji obično udaljili. Umjesto toga, spontano su plesala negdje sa strane, oponašajući pokrete odraslih (Mikulić i sur., 2007; prema Šulentić Begić, 2015).

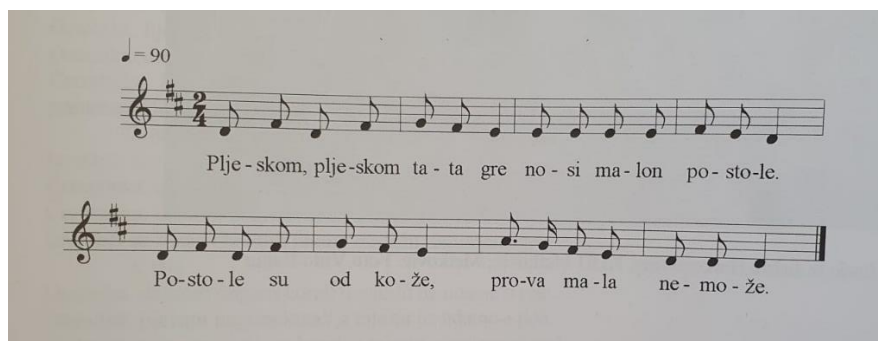
U prethodnom dijelu rada spomenuta je podjela Hrvatske na različite plesne zone, s opisom karakteristika svake. U kontekstu rada s djecom, nije obavezno poznavati sve karakteristike plesnih zona, ali kada se prilagođava ples dječjoj dobi, važno je zadržati njegovu svrhu i karakteristike specifične za određenu zonu. Tradicijski ples ima važnu ulogu u odgoju djece jer ih igrom i pjesmom upoznaje s duhom, posebnostima i običajima određenog kraja. Ova vrsta

plesa na najbolji način uvodi djecu u tradicijsku plesnu kulturu te osigurava kontinuitet narodne i civilizacijske tradicije (Knežević, 2005).

Prema Kneževiću (2005), narodni ples ima sposobnost uskladiti i oblikovati estetske pokrete tijela, kombinirati ritmičke, vokalne i plesne potencijale, obogatiti duhovnost i emocije, potaknuti kreativnost i izražajnost, povećati samopouzdanje, poboljšati tjelesnu spremnost, promovirati toleranciju i međusobno poštovanje među djecom, razvijati individualnost u okviru zajedništva, smanjuje rodne razlike i poticati osjećaj pripadnosti grupi. Prema Kneževiću (2005), narodni ples potiče, nadopunjuje i obogaćuje dječje kreativne potencijale te razvija vrijednosti kao što su tolerancija, susretljivost, međusobno poštovanje, što su važne odlike u današnjem svijetu gdje je djeca često otuđena. Zbog toga vrtić ima ključnu ulogu u oblikovanju ispravnog i pozitivnog stava prema kulturnom naslijeđu, jer to je put za očuvanje kulturnog identiteta i nacionalne pripadnosti.

PLJESKOM, PLJESKOM TATA GRE

Plesni partneri se postavljaju jedan nasuprot drugog, pri čemu je plesač usmjeren prema središtu imaginarnog kruga, dok je plesačica okrenuta leđima prema središtu. Počinju ples odvojeno, a zatim se spajaju držeći ruke ispružene prema dolje, te se međusobno dodiruju rukama. Potom se drže za ruke desnom rukom i ponovno se razdvajaju. Pokretima ruku, partneri izražavaju svoje "lipe" postole (Knežević, 2005).

Slika 11. Folklorni ples „Pljeskom, pljeskom tata gre“

Preuzeto: Knežević, 2005

6. Struktura folklornih plesova

Ciljevi obrazovanja plesnih struktura su usmjereni na poticanje djece da razviju estetsku svijest o pokretu u svim njegovim aspektima. Ti ciljevi obuhvaćaju promicanje svijesti o pravilnom držanju tijela i orijentaciji u pokretu, poticanje izražajnosti i emocionalnosti u pokretu, razvijanje glazbene izražajnosti kroz razumijevanje ritma, tempa, dinamike i melodije, poticanje osjećaja za povezivanje zvuka i pokreta te poticanje slobodne kreativnosti u pokretu i glazbi. Plesne strukture omogućuju djeci da razviju svoju estetsku kulturu u pogledu pokreta, što uključuje svijest o izražajnosti, glazbenim elementima i slobodnom kreativnom izražavanju (Šumanović, Filipović, Sentkiralji, 2005).

Knežević (2005) opisuje elemente strukture folklornog plesa koji uključuju sljedeće:

1. Koraci – različiti koraci koji čine osnovu plesnog pokreta.
2. Plesni pokreti – specifični pokreti tijela koji se izvode u skladu s ritmom i glazbom.
3. Plesne figure – aranžmani koraka i pokreta koji tvore određeni oblik ili uzorak.
4. Prostorne figure – kretanje po prostoru u skladu s plesnim figurama i rasporedom.
5. Prostorne formacije – određuje postavljanje i raspored plesača u prostoru.
6. Prostorni raspored – organizacija plesača u određenom prostoru tijekom izvedbe.
7. Plesne crte – linije koje se formiraju kretanjem plesača i oblikuju prostor.
8. Izvođačke formacije – grupiranje plesača u određene formacije tijekom izvedbe.
9. Izvođački stav – stav, držanje tijela i izražajnost plesača tijekom izvedbe.
10. Plesni prihvati – način na koji plesači međusobno komuniciraju i prihvaćaju se u plesu.
11. Plesni rukohvati – upotreba ruku i držanje prilikom izvođenja plesnih pokreta.

Putem navedenih elemenata, folklorni ples oblikuje svoju strukturu i karakterističan izgled koji ga čini prepoznatljivim i izražajnim oblikom plesne umjetnosti. Za mlađu djecu pogodni su jednostavniji narodni plesovi koji potječu iz zavičajnog okruženja zbog jednostavnijih plesnih struktura (Šumanović i sur., 2005).

7. Dječja narodna nošnja

Dječje nošnje se razlikuju od odraslih narodnih nošnji po svom jednostavnijem dizajnu. Međutim, u rijetkim situacijama djeca su nosila i nošnje namijenjene odraslima, što je stvaralo određene poteškoće. Te nošnje su često bile prevelike za djecu, što je rezultiralo njihovim nezgrapnim izgledom i otežanim izvođenjem plesnih pokreta (Knežević, 2010).

Slika 12. Dječja narodna nošnja

Preuzeto s: <https://sib.net.hr/galerije/2771662/djecje-vinkovacke-jeseni-2021/?slika=5062704>

U prijašnjim vremenima su djeca, bez obzira na svoj spol, nosila različite košuljice koje su se razlikovale prema njihovoj dobi i financijskoj situaciji njihove obitelji. Muška djeca su najčešće nosila jednostavne košuljice koje nisu imale ukrase, iako su ponekad imale čipku na donjem rubu. S druge strane, ženske košuljice su bile ukrašene izvezenim motivima na prsima i rukavima, uz dodatak čipke, pri čemu je izgled košuljice ovisio o području u kojem su djeca živjela (Knežević, 2010).

Djeca su se obično provodila veći dio vremena bosonoga sve do trenutka kada su krenula u školu, a ponekad i kasnije. Tada bi dobila novu odjeću koja je bila namijenjena za svakodnevne prilike. Ta odjeća bi bila skromna verzija nošnje karakteristične za taj kraj, obzirom da je često morala biti prana. Također, djeca su imala i svečanu odjeću koja se u nekim krajevima podudarala s nošnjom odraslih, dok je u drugim krajevima zadržavala jednostavniji oblik te je

bila ukrašena motivima koji su bili primjereni djeci poput jagoda, višanja, trešanja, cvijeća (Knežević, 2010).

Slika 13. Ženska dječja narodna nošnja

Preuzeto s: <https://kud-kosutarica.hr/nosnje-kosutarice/>

Slika 14. Muška dječja narodna nošnja

Preuzeto s: <https://kud-kosutarica.hr/nosnje-kosutarice/>

Dječaci su rijetko nosili šešire, dok su bake i majke posvećivale veliku pažnju frizurama djevojčica. Djevojčice su uvijek bile uredno sređene i odjevene. Ovisno o području, stil češljanja i vrsta frizure su se razlikovali, ali svakodnevna frizura je bila slična. Uobičajeno je bilo da djevojčice imaju jednu ili dvije pletenice koje bi visjele niz leđa ili da su nosile podignutu punđu, dok bi gornji dio kose iznad čela bio podijeljen po sredini ili povučen prema natrag. Za posebne prigode i blagdane, velika pažnja se pridavala ukrasima u kosi, pa su se često koristili cvjetići i raznobojne trake, što bi djevojčicama dalo izgled sličan odraslim djevojkama. Djevojčice su rijetko nosile pokrivala na glavi, osim kada bi koristile ukrase. Tada bi često koristile marame koje bi vezale iza glave ili pak ispod brade (Knežević, 2010).

Slika 15. Pletenice

Preuzeto s: https://issuu.com/muzejmoslavine/docs/tradicijske_frizure_hrvatske_1

8. Folklor u dječjem vrtiću

Mikulić i suradnici (2007) ističu kako tradicionalni ples ima važnu ulogu u odgoju djece jer ih igrom i pjesmom upoznaje s duhom, posebnostima i običajima određenog kraja. Ovakvi plesovi pružaju djeci najbolji način da se upoznaju s tradicionalnom plesnom kulturom i osiguravaju kontinuitet narodne i civilizacijske baštine. Razvijanje ritma je ključno za plesanje, pa se upravo s tim počinje u predškolskim ustanovama. Prvo se uče brojalice kako bi se formirao ritam, a zatim slijede igre s pjevanjem, pa tek onda jednostavnije plesne strukture prilagođene djeci (Mikulić i sur., 2007).

8.1. Izbor folklornih sadržaja primjerenih djeci predškolske dobi

Jedno od osnovnih načela plesne prakse je odabir prikladnih plesova koji odgovaraju prosječnim plesnim sposobnostima određene grupe djece. To je ključno jer ovisi o tome hoće li djeca uspjeti savladati plesne elemente i zadržati interes za folklor. Pravilnom primjenom odgovarajućih vježbi možemo lako procijeniti fizičku spremnost i plesne sposobnosti grupe te na temelju toga odabrati plesne elemente koje će djeca, bez obzira na svoje individualne potencijale, uspješno naučiti u razumnom vremenskom periodu. Ova praksa zahtijeva temeljito poznavanje strukture i stila narodnog plesa, budući da se često događa da koraci koji se čine jednostavnima na prvi pogled zapravo mogu predstavljati izazov za usvajanje, i obrnuto (Knežević, 2005).

Kada se radi o djeci koja su rođena izvan urbanog okruženja i odrastaju u svojoj lokalnoj zajednici, Knežević (2005) ističe kako je najbolji pristup uvođenjem plesne kulture putem tradicionalnih narodnih plesova karakterističnih za njihovo područje. Na taj način se potiče prirodan razvoj i njegovanje njihovog vlastitog plesnog stila, te se stvaraju autentični izvođači vlastite plesne tradicije.

8.2. Primjena folklornih sadržaja u radu s djecom predškolske dobi

Korištenje tradicionalnih plesova u procesu odgoja i obrazovanja je sveobuhvatna i interdisciplinarna aktivnost koja uključuje odgoj u skladu s običajima i karakteristikama određenog područja pomoću igre i pjesme (Mikulić i sur., 2007). Uključivanje narodnih plesova i elemenata narodnog plesa u rad s djecom u predškolskim ustanovama ima izuzetan značaj. Da bi uopće započeli rad s djecom tog uzrasta, važno je prvo razumjeti sve elemente strukture narodnog plesa i njegove stilističke osobine. Nakon toga, potrebno je samostalno svladati ples i razviti prilagođeni proces vježbanja za određenu skupinu djece. Tek tada možemo prenijeti narodni ples na djecu (Knežević, 2005). Mogućnosti vježbanja narodnih plesova uključuju zabavu, rekreaciju, edukaciju u pedagoškim ustanovama i izvođenje na pozornici. Za svaki od tih ciljeva potreban je poseban pristup i vođenje (Knežević, 2005).

Knežević (2005) preporučuje da plesni pedagozi u radu s djecom primjenjuju određena pedagoška načela, poput:

- Priprema djece za usvajanje određenih plesnih elemenata.
- Prilagođavanje plesnih elemenata prosječnim psihofizičkim sposobnostima grupe.
- Postupno vježbanje plesnih elemenata.
- Estetsko oblikovanje pokreta tijela.
- Izbjegavanje prevelikog ponavljanja i uniformiranja plesnih koraka i pokreta.
- Poticanje individualne plesne kreativnosti umjesto prekomjerne imitacije.

Prema Kneževiću (2002), ključan aspekt uspješnog rada s djecom određene dobi leži u pravilnom i autentičnom odabiru materijala koji će potaknuti njihovu pažnju, spontanost i maštu. Ovaj odabir ne samo da pruža zadovoljstvo djeci, već omogućuje odgojiteljima da ostvare uspješnost i radost u svojem radu. Prema autoru, za djecu treba odabrati pjesmice, igre i dijelove običaja koji će originalnim sadržajem (pjesme, likovi, pokreti, rekviziti) privući njihovu pažnju i potaknuti njihovu kreativnost. Odgojitelji bi trebali podučavati djecu plesanju dok su opuštena, kako bi aktivno sudjelovala u izvedbi. Također je od neizmjerne važnosti obogatiti plesove emocijama kako bi folklorni ples postao izvor zadovoljstva za djecu. (Knežević, 2005).

9. Uloga odgajatelja

Odgajateljeva uloga je da integrira različita područja odgoja i obrazovanja, a u kontekstu folklornog plesa, odgajatelj ima priliku povezati zdravstveno i tjelesno područje s ostalim područjima odgoja i obrazovanja. Upotreba tradicije i folklornog plesa s djecom predškolske dobi predstavlja primjer integrirane interdisciplinarnosti. Igrama, plesovima i pjesmama s obilježjima određenih krajeva, odgajatelj educira i odgaja djecu u duhu tradicije i folklornih plesova (Mikulić i sur., 2007).

Korištenjem tradicijskih igara, plesova, pjesme i običaja u radu s djecom rane i predškolske dobi, dijete ima slobodu razvijati svoje individualne sposobnosti. Ples i pokret omogućuju djetetu da izrazi svoje misli, osjeća i emocije te razvija brojne druge vještine poput pamćenja, koncentracije, socijalnih kompetencija, tolerancije, suradnje, koordinacije, preciznosti i motoričkih sposobnosti. Knežević (2005) preporučuje odgajateljima koji se bave plesom s djecom da se pridržavaju određenih pedagoških načela. To podrazumijeva pripremu djece za usvajanje specifičnih plesnih elemenata, prilagođavanje plesne strukture prema prosječnim psihofizičkim sposobnostima grupe, postupno vježbanje plesnih elemenata, oblikovanje pokreta tijela na estetski način, izbjegavanje prekomjernog ponavljanja i uniformnosti plesnih koraka, te poticanje individualne plesne kreativnosti umjesto imitacije. Na taj način, uz podršku odgajatelja, djeca će se osjećati opušteno, a ples će biti obogaćen emocijama. Također vrlo je važno svakom djetetu pristupiti na individualan način i omogućiti mu sudjelovanje bez obzira na njegove prirodne talente ili sposobnosti.

10. Zaključak

Folklorna tradicija ima iznimno značajnu ulogu u pedagoškom radu s djecom u ranom i predškolskom uzrastu. Putem tradicionalnih igara, pjesme, plesova i običaja, djeca se povezuju s kulturnom baštinom svog naroda i stvaraju snažne veze s prošlim generacijama. Sudjelovanje u folkloru pruža im priliku da istraže vlastiti identitet, razviju kreativnost, motoričke vještine te socijalne i emocionalne kompetencije.

Integracija folklorne tradicije u odgojno-obrazovni proces donosi brojne prednosti. Djeca razvijaju svijest o kulturnoj raznolikosti, poštovanje prema drugima i sposobnost suradnje u grupi. Plesom i pokretom, izražavaju svoje emocije, razvijaju motoričke sposobnosti i usvajaju osnove ritma i glazbe. Osim toga, sudjelovanje u tradicionalnim igrama i običajima pruža im veselje i zadovoljstvo te gradi pozitivan stav prema vlastitoj kulturi.

Odgajatelji i učitelji imaju važnu ulogu u očuvanju i prenošenju folklorne baštine na mlađe generacije. Primjerenim izborom građe i primjenom pedagoških načela, mogu potaknuti dječju radoznalost, spontanost i stvaralačku individualnost. Prilagođavanje plesne građe sposobnostima djece, poticanje individualne plesne kreacije i minimaliziranje imitacije pridonose slobodnom izražavanju djeteta i njegovom uživanju u plesu.

Folklor u radu s djecom rane i predškolske dobi predstavlja cjelovit pristup razvoju djeteta, integrirajući različita odgojno-obrazovna područja, poput kulture, umjetnosti, motoričkog razvoja i socijalnih vještina. Sudjelovanje u folkloru potiče dječju maštu, kreativnost i samopouzdanje te stvara temelje za daljnje obrazovanje i život u skladu s vlastitim identitetom i tradicijom.

Stoga, važno je kontinuirano njegovati i podržavati rad s folklorom u ranoj i predškolskoj dobi kako bismo osigurali da djeca odrastaju s ljubavlju prema svojoj kulturi, očuvali tradiciju i postali istinski čuvari bogatstva kulturne baštine.

11. Literatura

1. Folklor. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno: 7. 5. 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=20034>
2. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
3. Ivančan, I. (1971.) *Folklor i scena: priručnik za rukovodioce folklornih skupina*. Zagreb: Prosvjetni sabor Hrvatske
4. Knežević, G. (2005). *Srebrna kola, zlaten kotač: hrvatski narodni plesovi za djecu i mladež i uvod u kinetografiju*. Zagreb: Ethno
5. Knežević, G. (2010). *Naše kolo veliko: hrvatski dječji folklor: gradivo iz 19. i 20. stoljeća*. Zagreb: Ethno
6. Knežević, G. (2012). *Sad se vidi, sad se zna: hrvatske dječje tradicijske igre s pjevanjem*. Zagreb: Ethno
7. Malek, L. (2018). Novi mediji (kao alat) u nastavi: Djeca i folklor. *Communication Management Review*, 04 (01), 232-247.
8. Mikulić, M., Prskalo, I. i Runjić, K. (2007). *Hrvatska plesna tradicija i predškolska dob djeteta*. U: Findak, V. (ur.) Zbornik radova na temu Antropološke, metodičke, metodološke i stručne pretpostavke rada u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije, Poreč: Hrvatski kineziološki savez, str. 455-459.
9. Srhoj, Lj., Miletić, Đ. (2000). *Plesne strukture*. Split: Abel internacional
10. Šulentić Begić, J. (2015). Dječji folklorni ples kao čuvatelj tradicije. *Suvremena pitanja*, 19, 136-147.
11. Šumanović, M., Filipović, V., Sentkiralji, G. (2005). Plesne strukture djece mlađe školske dobi. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 51 (14), 40-45.
12. Tradicija. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno: 7. 5. 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=61966>

13. Vitez Z. (2016). *Hrvatski običaji i druge tradicije*. Zagreb: Mozaik knjiga.
14. Zbornica (2006-2019). Što je folklor? Pristupljeno: 7. 5. 2023.
https://zbornica.com/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=421&Itemid=108

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Karmen Ugrin, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 5. 4. 2023.

Potpis

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: Karmen Ugrin

Naslov rada: Folklor u radu s djecom rane i
predškolske dobi

Znanstveno područje i polje: Društvene znanosti, ples

Vrsta rada: Završni rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
Dedi Malada, v. pred. dr. sc.

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
Lidija Vlahović, izv. prof. dr. sc.
Bojan Babin, dr. sc.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 5.7.2023.

Potpis studenta/studentice:

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.